

ORTA ÖĞRETİMDE SAĞLIK BİLGİSİ DERSİNİN NİTELİĞİ VE ÖĞRENCİLERİN DERSE İLGİLERİ

Necdet Sağlam*

ÖZET:

Bu çalışmada, Ankara şehrinde örnekleme yöntemiyle seçilmiş 5 orta öğretim kuruluşunda Sağlık Bilgisi dersinin içeriği, öğrencilerin ilgileri, dersin işleniş biçimi, öğretmen ve öğrencilerin ders ile ilgili karşılaştıkları sorunlar araştırılmıştır. Sağlık Bilgisi dersi, 1984-1985 akademik yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uygulamaya konulmuştur. Ders programı ve içeriği oldukça titiz hazırlanmış olmasına karşın, uygulamada ortaya çıkan bazı problemler nedeniyle etkin bir biçimde verilmediği görülmüştür. Çalışma sonunda, saptanan problemler doğrultusunda bazı çözüm önerileri getirilmiştir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Fen eğitimi, sağlık bilgisi dersi, orta öğretim

ABSTRACT:

In this study, the content of the Healthcare-Courses, student motivation, course outline, problems of the teachers and the students related to the course have been investigated in 5 secondary schools in the city of Ankara.

The courses were put into practice in 1984-1985 academic year in secondary schools. The content of the program was prepared well by the Ministry of Education, However, due to the problems encountered with during the applications, the courses were not given effectively. At the end of the study, possible solutions were put forward in order to solve the determined problems.

KEY WORDS : Science education, health-care courses, secondary education.

1. GİRİŞ

Anayasanın 56. maddesi " Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir." diyerek insan ve çevre sağlığına verdiği önemi oldukça iyi belirtmektedir.

Günümüzde, artan nüfusa bağlı olarak mevcut besin ve enerji kaynaklarının yetersizliği, çevre kirliliği, bu sorunların çözümlenmesi için baş döndürücü hızla gelişen teknolojik gelişmeler, doğal varlıkları ve insanlığını tehdit eden boyutlara ulaşmıştır. Canlı ve çevresi bir bütün olup aralarında daima dinamik bir ilişki mevcuttur. Çevre ve sağlık sorunlarını bilinçli ve planlı bir yaklaşımla çö-

zümlemeye çalışan toplumlar geleceğini güven altına alabilmektedir. Sağlıklı bir çevrenin oluşumundaki temel etmen, eğitim sistemi ve onun etkin şekilde işlerliğidir. Bu nedenle, çağdaş anlamda toplumu oluşturan bireylerin sağlık ve çevre konularında yeterli düzeyde eğitilmeleri ile insan davranışlarında istenilen değişiklikler oluşturulabilir ve sağlıklı bir çevre hedefine ulaşılabilir. Bu konuda, toplumun hedef gruplarının özellikle eğitim sisteminin temel bileşenleri olan öğretmen ve öğrencilerin ele alınması önemli ve öncelikli olmalıdır. Ayrıca ilgili alanda sorumlu ve bilinçli bir nesil yetiştirilmesi için, eğitim kurumlarının kalıcı ve tutarlı plan ve program yapmaları, uygulamalara açık olmaları, değişen etkileşimler doğrultusunda da kendilerini yenileme özelliklerini taşıyan sistemler olmalıdır. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, yukarıda belirtilen özelliklerden dolayı 1984-1985 öğretim ve eğitim yılından itibaren orta öğretim kurumlarına sağlık bilgisi dersinin konulması kararlaştırmıştır. M.E.B. tarafından hazırlanan ders programı, işlenecek konular, amaçlar ve bu amaca yönelik gerçekleştirilecek davranışlar yönünden oldukça titiz bir şekilde hazırlanmıştır (1). Bunun yanında, dersin işlenişinde pratik uygulamaların oldukça önemli olduğu da vurgulanmıştır. Programın amacındaki ilkeleri iki ana maddede özetlemek mümkündür;

A. Birey sağlığı'nın toplum sağlığına ve gelişmişlik düzeyine temel teşkil ettiği, bu doğrultuda bireye kendi sağlığı ile başlayan ve toplum sağlığına kadar uzanan geniş bir sağlık kavramı kazandırılması;

B. Bireysel sağlık kavramı yanında, programda öğrencinin bu kavramı toplumsal boyutta düşünmesi; hedeflenmiştir. Diğer bir deyişle, birey sadece kendi sağlığını koruma bilincini değil, bununla çok yakından ilgisi olan çevre sağlığı'nda koruma bilincini kazanmaktadır.

2. YÖNTEM

Bu çalışma, Ankara şehrinde örnekleme yöntemiyle seçilen 5 orta öğretim kuruluşunda, seçmeli bir ders olarak okutulan ve sağlık bilgisi dersini alan 100 öğrenci ve bu dersi veren 7 öğretmene çoktan seçmeli şıklardan birini seçerek yanıtlayabileceği sorulardan oluşan bir anket yardımıyla toplanan verilere dayanılarak gerçekleştirilmiştir. Anket, öğ-

retmen ve öğrencilere yönelik kişisel ve dersle ilgili görüşleri içeren iki bölüm halinde hazırlanmıştır.

3. VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ankete katılan öğretmen ve öğrencilerin ilgili öğretim kuruluşları ve sayıları Tablo: 1'de verilmiştir. Dersi veren öğretmenlerin %29'unun erkek, % 71'inin bayan olduğu görülmektedir. Bunun yanında sözü edilen liselerde belirli sayıda öğrenci bu dersi almasına karşın Atatürk Lisesinde bu dersin öğrenciler tarafından seçilmediği dikkati çekmektedir. Bunun nedeninin, önceden uygulanan kredi sistemindeki uygulama aksaklığından ve dersin önemini ilgili okul öğretmenleri tarafından iyi ifade edilemediğinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 1: Seçilen Orta Öğretim Kuruluşları ve Öğretmen-öğrenci Dağılımı

Kurumun Adı	Öğrt.sayısı	Öğ.Sayısı
1.Ankara Lisesi	1 Bayan	25
2.Atatürk Lisesi	1 Bayan	00*
3.Cumhuriyet Lisesi	1 Bay	35
4.Etlik Lisesi	2 Bayan	20
5.Kanuni Lisesi	1 Bay + 1 Bayan	20
Toplam:	7	100

* Ders açılmamıştır.

Tablo 2: Öğretmenlere Ait Kişisel Bilgiler Dağılımı

Parametre	(% İfadeler)			
Çocuk Sayısı	1 (15)	2 (43)	3 (42)	3'den fazla (0.0)
Sağlık Alanında Uğraşan Birey Sayısı	Var olanlar (42)			Olmayanlar (58)
Sigara ve Alkollü İçki Kullanma Alışkanlığı	Birisini(sigara) (71)		ikisini (0.0)	Hiç (29)
Sağlık Kontrolü Yaptırma sıklığı	6 Ayda Bir (0.0)		Yılda Bir (42)	Zorunlu Hallerde (58)
Oturdukları Yerde Bir Sağlık kuruluşunun varlığı	Var (43)		Yok (14)	Bilmeyen (43)
Sağlık Eğitimi Alma Durumu	Alanlar (28)			Almayanlar (72)

Öğretmenlere ait kişisel bilgiler incelendiğinde (Tablo 2), öğretmenlerin günümüz koşullarının öngördüğü çocuk sayısına sahip olduğu görülmektedir. Ancak, bu dersi veren öğretmenlerin sigara kullanma alışkanlıklarının % 71 oranında saptanması oldukça düşündürücüdür. Tablodaki dikkate değer diğer bir durumda dersi veren öğretmenlerden % 72'sinin eğitim dönemleri sırasında veya sonradan hiçbir sağlık eğitimi almadıkları, alanların (% 28) ise, yeterli düzeyde bir eğitim almadıkları ve alınan bilgilerin de zamanla unutulduğu saptanmıştır. Öğretmenlerin gerek sigara kullanma alışkanlığı, gerekse sağlık eğitimi almayanların yüzdesinin yüksek oluşu özellikle verdikleri dersin adı, anlamı ve içeriğine taban tabana zıt olmakta ve öğrencilerin, dersle ilgili gerekli eğitimin eksikliğine dayalı bilgi yetersizliğini ve sigara kullanma alışkanlığını bir eğitimcide görmeleri ve hissetmeleri derse olan önemi ve ilgiyi olumsuz yönde etkilemektedir. Yine öğretmenlerin % 43'ünün oturdukları yerde bir sağlık kuruluşunun varlığından haberdar olmamaları, % 14'ünün oturdukları yerde sağlık kuruluşunun bulunmaması, sağlık kontrolü yaptırma sıklığının ise zorunlu haller dışında pek yapılmadığı görülmektedir. Bu olumsuz sonuçlar, öğretmenlerin kendi salt sorunları olmayıp, ayrıca, ülkedeki sağlık sorunlarının oldukça yetersiz, karmaşık, bezdirici olduğu ve birey sağlığına gerekli önemin devlet tarafından verilemediği fikrini uyanıdır.

Ankete katılan öğretmenlerin dersle ilgili tüm görüşlerinden önemli olanları Tablo 3 ve Tablo 4'de verilmiştir. Özetlemek gerekirse; Ders işleniş biçiminde % 100'ünün dersi tartışarak ve deneysel olarak işlenmesi gerektiğini, Derste % 71'inin açıklayıcı tablo ve saydamları, % 29'unun sadece kitabı kullandığı ve dersle ilgili kaynak bulmada zorluk olmadığını (%86), kaynakların makale ve dergilerden (%72) oluştuğu, bunun yanında uzmanlardan ara sıra yararlananların %86, olduğu gözlenmektedir. Bu olumlu görüşler yanında, laboratuvar kullanma durumunda %71'nin laboratuvarı arasına kullandığı, her ders kullananların oranının ise %29 olduğu, nedenlerinin, derse ait ayrı bir laboratuvarın hiç olmasını gösterenlerin %100, olanak azlığını ileri sürmelerinin %85, Biyoloji laboratuvarını kullanmada izin verilmemesini belirtenlerin %15 olduğu göze çarpmaktadır. Ayrıca uzmanlardan yararlanmanın gereksiz olduğunu belirtenlerin oranının da %14 olduğu düşündürücüdür. Bu olumsuz etmenler nedeni ile de, öğrencileri deneye hazırlama etkinliğinin her zaman olmadığı (%86), dersi öğrenmede yetersiz kaldığı (%72), öğrencilerin derse istekli olma durumlarının oldukça düşük oranda (%28) ve işlenen konuya göre istekli olma durumunun ise (%72) yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu sonuçlar, sağlık bilgisi dersi ile ilgili bazı konuların güncelleştirilemediğini ve sıkıcı bir nitelik kazandığını göstermektedir. Ayrıca öğrencilere, ders seçmelyken dersi almadan önce ilgili aydınlatıcı bilgilerin verilmeyişi ve ders işlenişinde karşılaşılan her türlü olanaksızlıklar öğrencinin dersi seçmemesine (%41) ve hatta dersin açılmamasına (%15) neden olmaktadır.

Tablo 3: Öğretmenlerin Ders İşleniş İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Parametre	% Olarak İfadeleri	
Ders İşleniş Biçimi	Düz Anlatım (0.0)	Tartışarak-Deneysel (100)
Kaynak Bulma	Kolay Bulanlar (86)	Zorluk Çekenler (14)
Kaynak Çeşitleri	Makale-dergi (72)	Sadece Kitap (28)
Derste Kullanılan Yardımcı Araçlar	Tablo-Saydam (71)	Kitap-Dergi (29)
Uzmanlardan Sık Yararlanan Yararlanma	Bazen Yaralanan (86)	Gereksiz bulan (14)

Tablo 4: Öğretmenlerin Deneysel Ve Teorik Çalışmalarla İlgili Görüşlerinin Dağılımı

Parametre	% Olarak İfadeleri			
Öğrenciyi Deneye Hazırlama	Her zaman (14)	Arasra (86)		
Deneye Hazırlanma Zorlukları	Deneyin Uzun Süresi (0.0)	Olanak azlığı (85)	Lab. Olmaması (15)	
Laboratuvar Kullanma Sıklığı	Her Ders (29)	Arasra (71)	Hiç (0.0)	
Öğrencilerin Ders İlgileri	İstekli Olan (28)	Konuya Göre İstekli (72)	İsteksiz (0.0)	
Biyoloji Lab. Kullanma Durumu	Her Zaman (29)	Kısmen (56)	İzin Verilmemesi (15)	
Öğrencilerin Dersi Alma Durumu	Alanlar (44)	Almayanlar (41)	Dersin Açılmaması (15)	
Dersi Öğrenme Yeterliliği	Tam Yeterli Bulan (28)	Yetersiz Bulan (72)		
Okulun Laboratuvar Durumu	Derse Ait Lab. Olan (0.0)	Biyoloji Lab. Kullanan (100)		

Öğrencilere ait kişisel bilgiler incelendiğinde (Tablo 5), öğrencilerin (%44)'nün bir, (%38)'nin iki ve %18'nin üç veya daha fazla kardeş sayısına, yaşadıkları evdeki oda sayılarına baktığımızda ise en az iki odalı (%20) ve daha fazla oda sayılarına (%80) sahip oldukları görülür. Bu verilere göre, anne ve babaların nüfus planlamasına ve ekonomik koşulların zorluğu göz önüne alındığında, öğrencilerin normal kardeş sayısına ve sağlıklı denebilecek bir ortam koşullarına sahip olduğunu söylemek mümkündür. Yine, öğrencilerin kardeşlerinin sigara ve alkollü içecekleri hiç kullanmadığı, anne-babalarının ise %60'ının bu alışkanlıkları olmadığı, %40'ının özellikle sigara kullandığı, sağlıklı yaşam için spor yapanların oranının genel olarak %85 olduğu ve bu oranların sağlıkla verdikleri önemi göstermekte olup ayrıca sağlıklı bir neslin yetiştiğini ve bu hedefte kişisel çabaların yoğunlukta olduğunu da vurgulamaktadır. Bunun yanında, sağlık kontrolü yaptırma sıklığının ülkedeki sağlık sorunları nedeniyle zorunlu haller dışında düşük oranda olduğu görülmektedir. Bunun temel nedenini yine önceden belirttiğimiz sorunlar oluşturmaktadır. Ayrıca, sağlıkla ilgili sorunların çözümlenmesinde, öğrencilerin doğrudan başvuracakları sağlık eğitimi almış aile fertlerinin oranının oldukça düşük olması, ilgili dersin öğrenciler tarafından alınmasının gerekliliğini de göstermektedir.

Tablo 5: Öğrencilere Ait Kişisel Bilgilerin Dağılımı

Parametre	% Olarak İfadeleri			
Kardeş Sayısı	Tek çocuk (3.0)	1 kardeş (44)	2 kardeş (38)	3 ve fazla kardeş (18)
Evdeki Oda sayısı	1 (0.0)	2 (20)	3 (45)	3'den fazla (35)
Spor Yapma Aktivitesi	Her zaman (64)	Arasına (21)	Hiç (14)	Gereksiz Bulan (1.0)
Ailede Sağlıkla ilgili Birey Sayısı	Anne-Baba (5.0)	Kardeş (10)	Akraba (30)	Hiç (55)
Ailede Sigara -Alkollü	Anne-Baba (40)	Kardeş (0.0)	Kullanmayan (60)	İçecekleri Kullanma
Sağlık Kontrolü Yaptırma Süresi	6 Ayda Bir (0.0)	Yılda Bir (35)	Zorunlu Hallerde (65)	

Öğrencilerin sağlık bilgisi ile ilgili genel görüşlerini içeren anket sonuçları incelendiğinde (Tablo 6), toplumun her yönden gelişmesinde öncelikli olarak sağlık düzeyinin yükseltilmesi gerektiğini, bu ana hedef doğrultusunda dersin alınmasının zorunluluğunu, haftalık ders saatinin 2 saat olarak yeterli olabileceğini ve dersin işlenişinde deneylerle anlamının ve uygulamanın daha etkin olacağı fikirleri ön planda görülmektedir.

Dersin teorik ve deneysel olarak işlenişinde öğrencilerin görüşlerini içeren anket değerlendirmeleri incelendiğinde ise (Tablo 7), derse önceden hazırlanmanın düzenli olduğu pek görülmemekte, laboratuvar olanaksızlığı, mevcut olan laboratuvarlarda da kısıtlı olan araçlara zarar verme korkusu ve bununun yarattığı çekingenliğin de, deneylerin sağlıklı bir biçimde yapılamadığını göstermektedir. Yine

derse ilginin artırılmasında çok önemli etkenlerden; öğretmenlerin öğrencileri derse ve deneysel çalışmalarına hazırlamaları-ön bilgi vermeleri 'nin gerektiği gibi olmadığı, öğrencinin karşılaşılabileceği sorunların çözümlenmesinde öğretmenlerine başvurmanın düşük olduğu, dersin anlaşılmasında ve ifadesinde yine önemli olan diğer bir etken olan deneysel aşama sonrası konu ile ilgili ve güncelliği olan kısa ve sıkıcı olamayan bir küçük sınavın yapılmaması, seçmeli bir ders olarak aldıkları bu dersle ilgili ÖSS ve ÖSYS' de soruların olmaması, gibi olumsuzluklar hemen göze çarpan sonuçlardır.

Ayrıca, dersin algılanmasında, dersin bazı konuları ile öğrencilerin ilgisini çekmesi, diğer konuları da ilgi çeker hale getirilmesi zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır. Burada dikkate değer bir verinin, derse olan ilgisizliğin oluşmasında, öğretmenlerin neden

Tablo 6: Öğrencilerin Dersle İlgili Genel Görüşlerinin Dağılımı

Parametre	% Olarak İfadeleri		
Toplumsal Gelişimin Sağlık Düzeyi ile ilgili olduğu fikri	T. Katılan (77)	Kısmen Katıl. (19)	Katılmayan (4.0)
Sağlık Bilgisi Dersinin Alınması Gerekliliği	Çok Gerekli (78)	Kısmen Gerekli (12)	Gereksiz (10)
Haftalık Ders Saatinin 2 Saat Olması Durumu	Fazla (20)	Normal (75)	Yetersiz (5.0)
Dersin Anlaşılmasında Deneylerle Desteklenme Fikri	Etkili Yöntem (71)	Kısmen Etkili (18)	Gereksiz (11)

teşkil etmesidir. Bu sorunun nedenleri araştırıldığında, ilkinin, öğretmenin dersle ilgili gerekli bilgiden yoksun olduğu görülmektedir. Tablo VII'deki bu belirtilen olumsuz koşullar sonuçta, dersin iyi anlaşılmasını ve günlük hayattaki uygulanabilirliğini ve dersin güncel ve çağdaşlığını da olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER:

Araştırmanın sonucuna göre, anket yapılan orta öğretim kuruluşlarında okutulan sağlık bilgisi dersini Biyoloji ve Fen Bilgisi öğretmenleri vermektedir. Dersin içeriği ve programı M.E.B. tarafından titiz bir şekilde hazırlanmıştır. Gerek öğretmenler gerekse öğrenciler dersin işlenişinde etkin olan yöntemleri (karşılıklı tartışma, soru-yanıt dia, tablo ve deneysel destekleme gibi) kabul etmekte ve uygulamaya çalışmaktadır. Fakat öğretmenler ve öğrencilerin büyük çoğunluğu dersin öğretim ve öğreniminin yetersizliğine inanmaktadır. Elde edilen sonuçlar da bu düşünceleri doğrulamakta ve dersin yeterli düzeyde verilemediğini göstermektedir. Buna neden olan temel olumsuzlukları, anket ve anket sonrası çalışmalar doğrultusunda;

1. Öğretmenlerin dersle ilgili bilgilerinin yetersiz oluşu, kendi eğitim dönemlerinde ve daha sonraki dönemlerde dersle ilgili bir eğitim almadıkları, alanların sayısının ise oldukça düşük olduğu ve yetersiz aldıkları ve de zamanla unutulduğu, sonuçta dersle ilgili bilgi eksikliğinin oluştuğu,

2. Derse ait teorik bilgilerin yeterli verilemediği; nedenlerinin başında sağlık bilgisi dersinin içeriğiyle biyoloji dersinin içeriğinin çoğu konu açısından aynı olduğu, konu tekrarlarının fazlalığı,

3. Önceden uygulanan kredi sistemindeki aksaklıklar nedeniyle dersin tüm öğrencilere etkin bir şekilde verilemediği: (Bu sistemde sağlık bilgisi dersini fen bilimleri, matematik, spor ve güzel sanatlar bölümündeki tüm öğrenciler seçmeli olarak alabilmekteydi. Ama özellikle fen bilimleri öğrencilerinin biyoloji dersi almaları, diğer bölüm öğrencilerinin ise bu dersi almamaları nedeniyle her iki grup öğrenci arasında sağlık bilgisi dersini öğrenme yönünden bazı olumsuzluklar ve farklılıklar yaşanmaktaydı. Özellikle biyoloji dersini alan fen bilimi öğrencilerinin, sağlık bilgisi dersi ile biyoloji dersinin içerik açısından benzer konulara sahip olması ve sağ-

Tablo 7: Dersin Uygulama ve Verilişi Hakkındaki Öğrencilerin Görüşleri

Parametre	% Olarak İfadeleri		
	Her Zaman	Arasıra	Hiç
Öğrencilerin Derse Hazırlanma Durumu	Her Zaman (23)	Arasıra (43)	Hiç (34)
Deneyleri Yapamama Nedeni	Sınıf Kalabalık (46)	Araçlara Zarar Korkusu (40)	Çekingenlik (14)
Öğretmenlerin Deneysel Çalışmalarda Ön Bilgi Verme ve Tartışma Durumu	Her Zaman (47)	Bazen (20)	Hiç (33)
Öğrencilerin Dersle İlgili Problemlerde Öğretmene Başvurma Durumu	Her Zaman (43)	Arasıra (25)	Hiç (32)
Deney Sonrası Küçük Bir Sınav Olması	Her Ders (7.0)	Arasıra (23)	Hiç (70)
Dersin Algılanma Durumu	ilgiyle izl. (39)	konu. ilgi (55)	öğretm. ısınam. (4.0)
Dersin Güncel ve Çağdaşlığı Fikri	Tam. Katılan (30)	Kısm. Katılan (26)	Katılmayan (44)
Dersin Güncel Hayatta Uygulanabilir Fikri	Uygul. (10)	Bazen uygul. (18)	Uygulanamaz (72)
Dersin Yeterince Etk.de ÖSS ve ÖYS'de Soru olması	T. Katılan (60)	Kıs. Katılan (23)	Katılmayan (17)

lık bilgisi dersinde ikinci kez bu konuları işlemeleri sonucunda derse olan ilgilerinin azaldığı, bunun yanında da diğer bölüm öğrencilerinin ise konuları ilk kez gördüklerinden dolayı dersi anlamada zorluk çektikleri gözlenmiştir. Her iki durumda da sağlık bilgisi dersine ilgi azalmaktadır. Ama bu sorunlar, kredi sisteminin uygulamadan kaldırılmasıyla çözümlenmiştir.)

4. Dersle ilgili bir laboratuvarın olmaması, ekonomik desteğin yetersizliği, deneysel çalışmaların zaten kısıtlı olanaklara sahip biyoloji laboratuvarlarında yapıma sıkıntısı ve bazı okullarda bu laboratuvarları kullanmada zorluklarının olması, verilen teorik bilgilerin bu nedenlerle pratik uygulamalarla desteklenemediği, yine, dersin pratik uygulamalarında çevredeki sağlık kuruluşlarından ve uzmanlardan gerektiği gibi yararlanılmadığı şeklinde özetlemek mümkündür.

Araştırmaların sonuçlarına göre sağlık bilgisi dersinin etkin bir biçimde verilmesi için aşağıda özetlenen öneriler üretilmiştir;

1. Sağlık bilgisi dersinin, Biyoloji dersinin bir parçası gibi görülmesine rağmen, farklı bir alan olarak ele alınması gereklidir. Bu nedenle, dersi veren Biyoloji ve Fen Bilimleri öğretmenlerinin muhakkak ve zorunlu olarak Hizmet-içi bir eğitimden geçmeleri yararlı olacaktır. Bunun için Üniversitelerin ilgili Fakülte ve Bölümlerinden yararlanmanın gerekliliği açıktır.

2. Ders mümkün olduğu kadar teorik bilgiler doğ-

rultusunda deneysel çalışma ve pratik uygulama gezileriyle ve uzmanların derse davetiyle desteklenmelidir. Bunun için M.E.B.-Sağlık kuruluşları - TRT ve Üniversiteler arasında ilişkiler bir program dahilinde kurulup, geliştirilerek uygulamaya geçilmelidir.

3. Aynı hedef doğrultusunda yukarıda belirtilen kurumların işlerliği ile yine dersin güncelliği ve çağdaşlığını hedefleyen dia, video, film broşür gibi dersin anlaşılmasında etkin olan yardımcı araç ve gereç temin edilmelidir.

4. Sağlık Bilgisi ile Biyoloji derslerinin programlarının gözden geçirilerek yeniden düzenlenmesi gereklidir.

Bunun için, M.E.B.- Üniversitelerin ilgili birimleri ile ilişkiler kurularak konunun uzmanlarından oluşan bir komisyon kurulmalı, dersin güncel, modern ve anlaşılır olması için dersle ilgili içeriklerin ve kitapların uzman kişilerin oluşturacakları bir ekip yardımıyla oluşturmalıdır.

Sonuç olarak; sağlık bilgisi dersinin etkin bir biçimde verilmesinde, bireysel katkılar dışında eğitim sürecinde yer alan tüm öğelerin; (Bakanlık-Okul-Öğretmen-öğrenci) işlevlerini tam anlamıyla yerine getirmeleri, desteklenmeleri eğitim kalitesinin yükseltilmesi açısından oldukça önemlidir.

KAYNAKÇA

1.; 1984, *Sağlık Bilgisi Dersinin Genel Amaçlar*: T.C. M.E.B. Tebliğler Dergisi 47; 2173, Ankara